

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja az Állatorvostudományi Egyetem, Hutýra Ferenc Könyvtár, Levéltár és Múzeum

25. évfolyam
(2021)
2. számA Nemzetközi Állathigiéniai
Társaság alapítója:
dr. Kovács Ferenc

Idén emlékezünk meg dr. Kovács Ferenc születésének századik évfordulójáról. Egyetemünkön tevékenykedő kutatóként, oktatóként, tanszékvezetőként és tankönyvszerzőként ő szervezte önálló tudományterületté az állathigiénit Magyarországon. Rektori tisztséget 1973-tól 1978-ig, valamint 1983-tól 1990-ig töltött be. Munkássága mindenütt hivatkozási alap, ahol létezik nagyüzemi állattartás.

Kovács professzor fontosnak tartotta, hogy a magyar állatorvoslás a nemzetközi tudományos élet részét képezze. Német nyelvtudásával közvetlen kapcsolatot tarthatott fenn a Német Demokratikus Köztársaság, Ausztria és a Német Szövetségi Köztársaság állatorvosai, egyetemeivel. Eközben hazánkban és másutt egyaránt találkozott a 20. század közepétől terjedő ipari állattartás higiéniai problémáival, melyek komolyan visszavethették a gazdasági teljesítményt. Tapasztalatait a Magyar Állatorvosok Lapjában írta meg.

1964. szeptember 19-től október 20-ig tartó NSZK-beli tanulmányútján beszélt meg a Münchener Állatorvosi Fakultás Állathigiéniai Tanszékének vezetőjével a majdani Nemzetközi Állathigiéniai Társaság létrehozását és az Állathigiénia című szakfolyóirat elindítását. [Kovács Ferenc: Beszámoló a Német Szövetségi Köztársaságban tett tanulmányút tapasztalatairól. *Magyar Állatorvosok Lapja* 20. (1965) 471-473.] Két évvel később dr. Haraszi Ede társaságában vett részt a Humboldt Egyetem Állatorvosi Fakultása Állathigiéniai Intézetének 70 éves fennállása alkalmából rendezett jubileumi ünnepségen. Ekkor ismét nyilatkozott a társaság megszervezéséről. [*Magyar Állatorvosok Lapja* 21. (1966) 468.]

Az alakuló ülésre végül 1970. november 20-án került sor egyetemünk falai között. Ennek német nyelvű jegyzőkönyvét levéltárunk őrzi. [Hutýra Ferenc Könyvtár, Levéltár és Múzeum, 6/c Állatorvostudományi Főiskola, Állatorvostudományi Egyetem. Az Igazgatói, Rektori Hivatal iratai 82. d. 1440/1970.] Az alapításban hazánkban kívül Ausztria, Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, a két német állam, Románia és a Szovjetunió vett részt. Az egybegyűltek egyértelművé tették, hogy az állathigiéniai kutatások támogatásával, együttműködve a szomszédos tudományágakkal, az állattenyésztés fejlődéséhez kívánnak hozzájárulni. Bizonyos időközönként nemzetközi konferenciákat rendeznek, melyeken a legújabb tudományos eredményeket osztják meg a nyilvánossággal. A köztes időszakokban belső munkaüléseket tartanak egymás kutatásainak megtárgyalására s a következő konferencia programjának összeállítására. A társaság nevét három nyelven fogal-

mazták meg: németül Internationale Gesellschaft für Tierhygiene, angolul International Society for Animal Hygiene. Az orosz elnevezés érdekes módon ugyancsak németül olvasható: Internationale Gesellschaft für Zoohygiene.

Az alapítók kétszintű elnökséget állítottak össze: szűkebbet és bővítettet. A szűkebbet az elnök, három elnökhelyettes és a titkár alkotta. A bővített tanácsokkal segítette a szűkebbet, és a tagállamok delegáltjaiból tevődött össze. Egyúttal a delegátus tartotta a kapcsolatot az elnökség és a tagállamok állatorvosai között. A wrocławai Gazdasági Főiskola professzorának, Mieczyslaw Cenának javaslatára a társaság dr. Kovács Ferencet választotta meg első elnökének. Ő megköszönte a bizalmat, és betervezte ajánlásait minden egyes tisztség betöltésére. Valamennyi megnevezett tudós vállalta a megbízatást a közgyűlés egyetértésével. A társaság először arról határozott, hogy első konferenciáját Budapesten rendezze meg, s addig ki kell dolgoznia alapszabályzatát.

Az 1972. április 5-e és 7-e között szintén egyetemünkön zajló kibővített vezetőségi munkaértekezlet hagyta jóvá az ideiglenes működési szabályzatot, illetve véglegesítette a nemzetközi konferencia helyszínét, időpontját és témaköreit. [Kovács Ferenc: Tájékoztató a Nemzetközi Állathigiéniai Társaság munkaértekezletéről. *Magyar Állatorvosok Lapja* 27. (1972) 646.] A szabályzat kimondja: a tagságot az állathigiénit tudományosan művelő, a gyakorlatban ezen a területen dolgozó állatorvosok teszik ki. Közöttük legfeljebb 10% lehet azoknak az aránya, akik nem állatorvosok, de a szakterületet tudományosan vagy a gyakorlatban művelik. Az értekezlet megerősítette, hogy Budapest lesz az állathigiéniai kongresszus helyszíne, időpontjának pedig 1973 októberének első hetét jelölte ki. Meghatá-

rozta, hogy a rendezvényen a hivatalos angol, francia, német és orosz nyelveken kívül magyarul is lehet kommunikálni, tekintettel a vendéglátó országra. A referátumoknak Az állathigiénia szerepe és jelentősége a modern állattartásban című ünnepi előadás témájára kellett épülniük.

A konferencia tehát fővárosunkban ülésezett 1973. október 2-től 5-ig. A szervezők – az Állatorvostudományi Egyetem, a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Agrártudományi Egyesület Állatorvosok Társasága – távlati célja az állathigiénikusok személyes kapcsolatának, együttműködésének megeremtése volt a modern ipari állattartás fejlesztése és az olcsóbb állati fehérje termelése érdekében. 22 európai országból mintegy 500 állatorvos, állattenyésztő, agronómus, mezőgazdasági gépészmérnök és egyéb szakember látogatott el az akadémia épületébe. Közöttük 300 fő volt a magyarok és 200 fő a külföldiek száma.

A vendégeket Kovács professzor köszöntötte. [Kovács Ferenc dr. egyet. tanár, a Nemzetközi Állathigiéniai Társaság elnökének megnyitó beszéde. *Magyar Állatorvosok Lapja* 28. (1973) 586-587.] Részben a társaság terveit, célkitűzéseit ismertette. Megemlítette: egyelőre függetlenek óhajtanak maradni, ám már tárgyalnak az Állatorvosok Világszövetsége Állandó Bizottságával a szoros együttműködésről, sőt majdan be szeretnének lépni a szövetségbe, amint teljesülnek az ehhez szükséges feltételek. Azt a bizonyos ünnepi előadást is dr. Kovács Ferenc tartotta meg. [Kovács Ferenc: Az állathigiénia szerepe és jelentősége a modern állattartásban. *Magyar Állatorvosok Lapja* 28. (1973) 589-591.] Ebben az állatállomány egészségének megóvását jelölte meg az állathigiénia legfontosabb feladatának. Az állat akkor ép, ha genetikai adottságainak megfelelően termel élelmiszert, nyersanyagot, különben állapota kórosnak tekintendő még klinikai tünetmentesség esetén is. A beszélő szerint az állattenyésztésben termelődő nagy mennyiségű hígtrágyát is szükséges kezelni, vagyis a környezetvédelem szintén az állathigiénia felelőségei közé tartozik.

Jellemző a kor médiájára és sajtójára, hogy az állathigiénikusok összejelentésének eredményeit még a Kossuth Rádió is összegezte egy október 10-i műsorában. [Csongrád Megyei Hírlap. 1973.

október 5.] Kulin Imrének Kovács professzorral készített interjújából [Képes Újság. 1973. október 13.] kiderül, hogy a résztvevők között nagy számban akadtak növénytermesztők, építészek és épületgépészek is. Az interjúalany kifejtette, minden bizonnyal a működési szabályzat már érintett rendelkezésére utalva: az iparszerű állattartásban a higiénikus környezet kiépítéséhez és fenntartásához más szakmákra is szükség van az állatorvostudományon kívül, így akár a felsorolt szakembereket is szívesen látják a társaság tagjai között. A konferencián tíz témában 126 előadás hangzott el. Nagy tanulság volt, hogy az állatorvosnak immáron a megelőzésre kell összpontosítania a gyógyítás helyett, amikor csak lehetséges.

A rendezvényt követően dr. Kovács Ferenc alelnökként folytatta munkáját az egyesületben. Elnökségének lendületes és tevékeny éveit alatt a frissen alakult szervezet minden esélyt megkapott arra, hogy megkerülhetlenné váljon a szocialista blokk tudományos életében, sőt nyugati összeköttetésekkel is rendelkezzen. (BBP)

Az e-könyvek csodálatos élete

Egyre gyakrabban veszünk e-könyvet [1]. Mert egyszerűbb a telefonon olvasni, mint a kötetet magunkkal cipelni. Mert a könyvespolcon szűkös már a hely. Még e-könyveket kölcsönző szolgáltatás is működik, és számos könyvtárban – például a Goethe Intézet könyvtárában [2] – kölcsönözhetünk is e-könyveket.

Ezek az e-könyvek ugyanúgy működnek, mint a nyomtatott könyvek. Ha megvettük, örökre a miénk. Ha kikölcsönöztük, a kölcsönzési idő lejártakor vissza kell adni – ilyenkor a könyv frapáns egyszerűséggel törli magát az eszközünkről a fair használathoz szükséges DRM-technológiának köszönhetően [3].

A tudományos könyvtárak e-könyvei másként működnek. Ezek – ahogyan a nyomtatott szakkönyvek is – jellemzően szerkesztett művek: a fejezeteket más-más szerzőgárda írja, akik az adott szűkebb szakterület szakértői. A fejezetek így önálló tudományos mű gyanánt is megállják a helyüket, miközben szerves részét képezik a tágabb témájú szakkönyvnek is. Itt aztán véget is ér a hasonlóság a nyomtatott és az e-szak-

könyv között. Ha ugyanis a fejezetek önálló művek – márpedig azok: a tudományos publikácók szerzői ezekre hivatkoznak, nem magukra a könyvekre –, miért ne lehetne önállóan használni is őket? Fejezetenként letölteni például.

Ebben a hozzáférési modellben a könyvtár nem vásárolja meg az e-könyvet – a legtöbb kiadónál erre nincs is mód –, hanem előfizet rá. Még hozzá sokkal drágábban, mint egy magánfelhasználó, hiszen a kiadó tudja, hogy ezeket a könyveket nem egy, hanem sok felhasználó fogja olvasni, és így is árazza be őket a könyvtárak számára [4]. A könyv fizikailag ott marad a kiadó szerverein, a könyvtár csak a hozzáférés jogát és lehetőségét szerzi meg az előfizetési idő lejártáig, ami általában egy év. Különböző díjazásért lehet egy, néhány vagy akár korlátlan számú egyidejű felhasználásra előfizetni ezt a jogot. Egy-egy e-könyvet is be lehet így szerezni, és a kiadók e-könyv-csomagokat is kínálnak a könyvtáraknak. A tartalom mellett biztosítják az online felületet is, ahol a könyvtári felhasználók elérik az e-könyveket. Még hozzá fejezetenként önálló PDF-ben, amit a felhasználó akár online olvashat, akár le is tölthet az eszközére. Némely kiadónál a teljes könyv letöltésére is van mód. A szabványos adatsere-formátumnak köszönhetően az e-könyvek adatai egyszerűen feltölthetők a könyvtári katalógusba, így a felhasználók az őket érdeklő téma keresésekor ott az e-könyveket is megtalálják, és – ha jogosultak rá – közvetlenül a katalógusból, egy kattintással hozzá is férnek a tartalomhoz.

Miben különbözik még a tudományos e-könyv a nyomtatottól? Például abban, hogy gyakrabban készül belőle új kiadás, hiszen a kiadónak nem kell az új kiadáshoz a nyomdai és terjesztési költségeket is kitermelnie. A könyvtári csomagokban rendszerint a legfrissebb, az új kutatási eredményeket is feldolgozó kiadás található. Azok a könyvtárhasználók, akik idegenkednek az e-könyvektől, akár 10-15 évet is várnak egy új, aktualizált kiadásra, ha a kiadó egyáltalán kiadja még nyomtatásban – míg az e-könyvet használók pár éven belül hozzájutnak.

A Hutýra Ferenc Könyvtár, Levéltár és Múzeum több kiadó e-könyveit biztosítja a hallgatók, oktatók és kutatók számára. Az Elsevier és CABI állatorvos-tudományi könyvei mellett 2021-ben egy

több mint 41 ezer természettudományi és műszaki e-könyvből álló csomag-
ra fizettünk elő a Proquest kiadónál
az EISZ-konzorciumon keresztül. A
felhasználónak csak ki kell jelölnie az
e-könyv dokumentumtípust a könyvtár
katalógusának (<http://opac.univet.hu/>)
összetett keresőjében, ha e-könyveket
keres. Ha pedig nyomtatott és e-köny-
veket is szeretne találni, nincs teendője,
a katalógus találati listájában mindkét
dokumentumtípus szerepelni fog. A
könyvre kattintva pedig a bibliográfiai
adatok mellett a tartalomhoz vezető link
is megtalálható.

Mi az? Hús szeletre vágod, ezer
embernek jut belőle, mégis megvan az
egész. A tudományos e-könyv, mi más?

Felhasznált irodalom:

1. Attwell A e-book: Definition, History, & Facts. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/technology/e-book> Letöltve 15 Apr 2021
2. Bibliothek – Onleihe – Goethe-Institut Ungarn. <https://www.goethe.de/ins/hu/de/kul/bib/onl.html>. Letöltve 15 Apr 2021
3. (2021) Digital rights management. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Digital_rights_management&oldid=1017138246 Letöltve 15 Apr 2021
4. Pool R The rise and rise of ebook prices. Research Information 2021 (April/May) <https://www.researchinformation.info/feature/rise-and-rise-ebook-prices> Letöltve 15 Apr 2021

(BK)

Könyvajánló

2017 óta május 6-a minden évben a felelős állattartás napja. A magyarországi jeles nap célja, hogy „felhívja az emberek figyelmét a felelős állattartás fontosságára, a felelős állattartás hét arany szabályának betartására.”¹

„A felelős állattartás napjának központi üzenete, hogy az állatok jobb életkörülményeinek biztosításához országos szintű szemléletváltásra van szükség, mely az állattartók felvilágosításával és az iskolákban zajló állatvédelmi oktató-programok révén valósulhat meg.”²

Ehhez a jeles naphoz kapcsolódva egy olyan könyvet szeretnék az érdeklődők figyelmébe ajánlani, amely éppen a legfogékonyabb korban lévő gyerekeket ismerteti meg a felelős állattartással, a kutyákkal való helyes bánásmóddal.

Szinte minden kisgyermek vágyik arra, hogy legyen egy kisállata. A családnak nagyon sok szempont figyelembevételével kell meghoznia a döntést ilyenkor, mert bár az állattartás rengeteg örömet ad, élethosszig tartó kötelezettségekkel, felelősséggel is jár. Ha a voks egy négy lábú kedvencre esik, az **Egy kutya útmutatója kis gazdiknak** nagy segítség lehet az elindulásban. A könyv főhőse Alfi, az örökmozgó, vidám kiskutya, aki minden fontos tudnivalót elmond a könyvben a kutyákról: megtudhatjuk, hogyan, honnan érdemes kutyát választani, milyen előkészületek szükségesek az új jövevény érkezése előtt, mi mindent szükséges beszerezni, hogyan tehető az új otthon biztonságossá a kutya számára, hogyan lehet segíteni az állat beilleszkedését a családnak életébe. Mesél az állatorvosi látogatásról, a kutyaóvodáról, kutyaiskoláról, a kutyák testbeszédéről, viselkedéséről, és nem utolsósorban megtanítja azt is, mit ehét egy kutya, és mi az, amit tilos adni neki. Szó esik még a sétáról és a kutyával való utazásról is, a könyv végén pedig két feladat várja a játékos kedvű gyerekeket.

Az útmutató szerzője és illusztrátora Balatonyi Lilla állatorvos, aki 2018-ban végzett az Állatorvostudományi Egyetemen, majd ezt követően két évig dolgozott egy kutyákkal és macskákkal foglalkozó kisállatrendelőben. „Ezek alatt az évek alatt fogalmazódott meg bennem, hogy a gyógyító munka mellett nagyon hasznos lenne, ha nagyobb tömeghez is eljutó, praktikus tájékoztatókat készíthetnék a gazdiknak – főleg a gyermekeknek. Az írás és rajzolás a szenvedélyem volt, mióta csak az eszemet tudom, nagy örömmel töltött el, hogy ismét ezzel tudok foglalkozni. Így született meg végül az első könyvem”³ – írja a szerző.

A kedves, szerethető rajzokkal illusztrált könyvet 2,5-3 éves kortól 10 éves korig ajánljuk a leendő kis gazdik és szülei figyelmébe.

Az **Egy kutya útmutatója kis gazdiknak** kikölcsönözhető az Állatorvostudományi Egyetem könyvtárából.

^{1, 2} https://hu.wikipedia.org/wiki/Felel%C5%91s_%C3%81llattart%C3%A1s_Napja

³ [http://lillatolla.com/balatonyi-lilla-rolam-\(PVO\)](http://lillatolla.com/balatonyi-lilla-rolam-(PVO))

